

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU RZESZOWSKIEGO NA LATA 2016-2023



SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
RAPORT Z ANALIZY DIAGNOSTYCZNEJ POWIATU RZESZOWSKIEGO	3
ANALIZA WSKAŹNIKOWA	6
ANALIZA SWOT	11
POWIAT RZESZOWSKI W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ 2016 -2023	18
PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	30
ZGODNOŚĆ CELÓW Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WOJEWÓDZTWA, KRAJU ORAZ UNII EUROPEJSKIEJ	32
WDRAŻANIE I MONITOROWANIE	34
AKTUALIZACJA STRATEGII	34
GŁÓWNE INSTYTUCJE I PODMIOTY ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE STRATEGII	35
REKOMENDACJE DZIAŁAŃ DLA POZOSTAŁYCH INSTYTUCJI I PODMIOTÓW FUNKCJONUJĄCYCH W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH POWIATU RZESZOWSKIEGO ...	36

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023 stanowi fundamentalny i najważniejszy dokument samorządu Powiatu, nakreślający obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni Powiatu.

W uznaniu dla nowatorskich zasad rozwoju regionalnego w Polsce (tzw. nowy paradygmat rozwoju regionalnego), Strategia zawiera potrzeby i oczekiwania całej zbiorowości powiatu, propagując współpracę pomiędzy samorządem Powiatu, samorządami gmin, sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi, a także pozostałymi instytucjami, mającymi wpływ na realizację celów i kierunków interwencji. Dlatego też Strategia pełni rolę nie tylko generalnego planu postępowania władz Powiatu ale też narzędzia współpracy na platformie samorządowej, pozarządowej i gospodarczej.

Nawiązywanie wszelkiego rodzaju partnerstw w kolejnych etapach realizacji kierunków interwencji będzie miało istotny wpływ w odniesieniu do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowych.

Etapy realizacji Strategii Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023 przebiegały w sposób następujący:

- I. Część diagnostyczna - etap zbierania danych i analiz, które pozwolą dobrze zdiagnozować sytuację w powiecie.
- II. Badania ankietowe wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz samorządów (800 ankiet bezpośrednich).
- III. Analiza SWOT - warsztaty zespołów ds. strategii rozwoju moderowane przez konsultanta Synergii.
- IV. Część strategiczna - przejście od diagnozy do wyznaczenia celów.
- V. Konsultacje społeczne projektu Strategii Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023 - zaprezentowanie projektu strategii społeczeństwu (konsultacje bezpośrednie oraz pośrednie za pomocą ankiety online).
- VI. Opracowanie strategii rozwoju powiatu z uwzględnieniem zebranych w toku konsultacji społecznych opinii i uwag.

RAPORT Z ANALIZY DIAGNOSTYCZNEJ POWIATU RZESZOWSKIEGO

1. Powiat leży w centralnej części województwa podkarpackiego i w pobliżu aglomeracji rzeszowskiej. Na jego terenie krzyżują się ważne międzynarodowe i międzyregionalne szlaki komunikacyjne łączące północ z południem oraz wschód z zachodem. Na terenie gminy Trzebownisko, w Jasionce, usytuowane jest lotnisko przystosowane do obsługi międzynarodowego ruchu pasażerskiego i towarowego.
2. W latach 2009-2015 w powiecie powstało ponad 228,9 km wodociągów, w tym samym czasie wybudowano także nieco powyżej 302 km sieci kanalizacyjnej. Na koniec 2015 roku blisko 79% mieszkańców powiatu mogło korzystać z sieci wodociągowej, natomiast dostęp do sieci kanalizacyjnej miało ponad 71% mieszkańców powiatu.
3. Na koniec 2015 roku w powiecie funkcjonowało 14 oczyszczalni ścieków, z czego 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ścieki od 121 215 mieszkańców powiatu

- w 2015 roku trafiały do oczyszczalni ścieków. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków wynosi 72,4% i jest równy średniej województwa.
4. Na terenie powiatu rzeszowskiego w 2015 roku zebrano łącznie 20 255 ton odpadów komunalnych zmieszanych.
 5. Długość czynnej sieci gazowej wynosiła na koniec 2015 roku 2 065,56 km. Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci gazowej wynosiła 34 169 sztuk. Odbiorcami gazu było 30 471 gospodarstw domowych¹⁰. Roczne zużycie gazu wyniosło w 2015 roku 19 500,3 tys. m³.
 6. W 2015 roku na terenie powiatu zarejestrowanych było 11 675 podmiotów gospodarczych, z czego 11 238 należących do sektora prywatnego gospodarki.
 7. Tzw. wskaźnik przedsiębiorczości, liczony liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, wynosi dla powiatu 1107,62 i jest niższy niż średnia dla województwa (1227,55 podmiotów) i tym bardziej niż średnia dla kraju (1743,34 podmiotów).
 8. W powiecie wyodrębniono kluczowe gałęzie gospodarki (kolejność wg skali ważności): handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (26%); budownictwo (16%); przetwórstwo przemysłowe (14%); transport i gospodarka magazynowa oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8% w każdej).
 9. Powiat charakteryzuje się wysoką wielkością procentową użytków rolnych (83%). Zdecydowanie mniejszą część jego powierzchni zajmują lasy i grunty leśne. Proporcja występuje na poziomie 83:9. Gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, stanowiły ponad połowę wszystkich gospodarstw (54%), gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha i powyżej 15 ha (po 15%). Najmniej w powiecie jest gospodarstw rolnych o powierzchni 10-15 ha (3%).
 10. Liczba zatrudnionych w powiecie wynosiła w 2014 roku 49 996 osób. Znaczny odsetek osób zatrudnionych zalicza się do sektora rolnictwa i wynosi 52%. Drugim sektorem zatrudniającym znaczną część osób jest w powiecie rzeszowskim przemysł i budownictwo (21% zatrudnionych).
 11. Na koniec 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie zarejestrowanych było 8 878 bezrobotnych, z czego 938 miało prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec maja 2016 roku w powiecie wynosiła 11,9%, natomiast średnia stopa bezrobocia dla województwa - 12,1%. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby w wieku 25-34 lata (30% wszystkich bezrobotnych w 2015 roku).
 12. 2015 roku Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie skierował na szkolenia 747 osób, z czego 663 osoby uczestniczyły w szkoleniach grupowych, których tematykę zaplanował PUP. Pozostałe 84 osoby uczestniczyły we wskazanych przez siebie szkoleniach. 215 osób (spośród 735 osób, które ukończyły szkolenia z wynikiem pozytywnym) podjęło zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą.
 13. W 2015 na terenie powiatu mieszkało 167 342 osoby. Długoterminowe prognozy demograficzne przewidują wzrost liczby ludności do 177 844 osób w 2030 roku. Przyrost naturalny w 2015 roku wynosił 0,81. Saldo migracji wewnętrznych kształtowało się na poziomie 638, natomiast migracji zagranicznych na poziomie -9
 14. W powiecie obserwuje się niekorzystną strukturę wiekową. Przy stałym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym, spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

W 2015 roku wskaźnik obciążenia demograficznego kształtował się na poziomie 58,8 osób (średnia w województwie wynosiła 58,1).

15. Wynagrodzenia mieszkańców powiatu rzeszowskiego w niewielkim stopniu odbiegają od średniej w województwie i są wyższe od średniej większości powiatów sąsiadujących. Tylko powiaty leżajski i ropczycko-sędziszowski oraz miasto Rzeszów odnotowują wyższe średnie dochody.
16. W powiecie rzeszowskim w 2015 roku udzielono mieszkańcom 637 596 porad lekarskich, z czego prawie 58% (369 088 porad) udzielono w poradniach i przychodniach podlegających samorządowi. Liczba porad udzielanych w publicznej służbie zdrowia, w powiecie wzrosła w ostatnich latach, co świadczyć może o poprawie jej jakości i lepszym dostępie do usług bądź też jest następstwem zjawiska starzenia się społeczeństwa.
17. Zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu w 2015 roku wynosiły 47 804 mieszkania o łącznej powierzchni 4 490 629 m². Średnia powierzchnia mieszkania w powiecie rzeszowskim w 2015 roku wynosiła 93,9m² i była niższa niż w powiecie lubelskim - 97,3m² ale wyższa niż dla powiatu kieleckiego, dla którego średnia wynosiła o 6m² mniej. Powierzchnia mieszkań w przeliczeniu na jedną osobę wyniosła w 2015 - 26,8 m²/osobę i była wyższa niż w powiecie kieleckim (25m²) ale niższa niż w powiecie lubelskim (31,6m²).
18. W Wydziale Budownictwa i Architektury wydano w 2015 roku łącznie 2 419 pozwoleń na budowę, w tym 914 pozwoleń na budynki mieszkalne jednorodzinne.
19. Na terenie powiatu rzeszowskiego w 2015 roku w KRS było zarejestrowanych 410 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co daje średnią 2,4 organizacje na tysiąc mieszkańców. Średnia dla województwa wynosi 3,2.
20. W 2015 roku w szkołach podstawowych na terenie powiatu rzeszowskiego uczyło się 11 274 dzieci w 96 placówkach (z czego 93 prowadzone przez jednostki samorządu gminnego). Władze powiatowe kierują także pracą 1 specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego dla dzieci i młodzieży, gdzie w 2015 roku uczyło się 37 osób. Gimnazjów jest ogółem 48 (z czego 1 specjalne) i w 2015 uczęszczało do nich na terenie powiatu 4 885 osób (w tym 25 osób - do specjalnych). Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych, jak i gimnazjalnych nie osiąga poziomu 85%. Wskazuje to na fakt, iż istnieje grupa uczniów, która korzysta z oferty edukacyjnej w miejscowościach poza powiatem.
21. Wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów na terenie powiatu rzeszowskiego z poszczególnych przedmiotów są porównywalne do zdawalności na poziomie wojewódzkim. Jedynie znajomość języka niemieckiego na poziomie podstawowym jest dużo wyższa, a na poziomie rozszerzonym jest znacznie niższa niż w województwie podkarpackim.
22. Edukacją przedszkolną w 2015 roku objętych było prawie 81,6% dzieci w wieku od 3 do 5 lat, podczas, gdy średnia dla województwa wynosi 79,3%.
23. W 2016 roku zdawalność egzaminu maturalnego na terenie powiatu wynosiła 68% (78% dla szkół licealnych, 52% dla techników) i wynik ten był niższy od średniej dla województwa, która wynosiła 78,2% (średnia krajowa wynosiła 79,5%).
24. W roku 2015 w powiecie funkcjonowało 25 obiektów noclegowych, które dysponowały liczbą 1471 miejsc noclegowych (100% do wykorzystania w ciągu całego roku). W skali całego województwa powiat posiada stosunkowo słabo rozwiniętą bazę noclegową

(4,7% obiektów województwa; 5,1% regionalnej liczby miejsc). W strukturze rodzajowej dominują hotele - 15 (ponad 71% bazy), oferujące 1063 miejsc noclegowych (81% dostępnych w powiecie). Hotele uzupełniają pensjonat w gminie Kamień, motel w gminie Krasne i inne obiekty hotelowe.

25. Duża część budżetu gmin i powiatu jest wydatkowana na oświatę, pomoc społeczną czy też utrzymanie administracji samorządowej. Samorządy wydają także pieniądze na inwestycje i tak na przykład gminy powiatu rzeszowskiego w 2015 roku nieco ponad 18% swoich wydatków przeznaczyły na inwestycje.
26. Budżet powiatu rzeszowskiego wykazuje zdolność inwestycyjną na poziomie 21,4% wartości wszystkich wydatków powiatu. W 2015 roku środki inwestycyjne powiatu wyniosły niemal 79 mln złotych.

ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Analiza wskaźnikowa jest jedną z metod, przy pomocy której dokonano analizy konkurencyjności powiatu rzeszowskiego. Przeprowadzona została ona w oparciu o dane powiatu lubelskiego oraz województwa podkarpackiego. Powiat rzeszowski został porównany do powiatu lubelskiego z uwagi na analogiczne cechy w oparciu o Strategię Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022 (z perspektywą do roku 2030). Z kolei analiza porównawcza do wskaźników województwa podkarpackiego to naturalna wypadkowa przynależności terytorialnej, a także spójności z programem polityki wojewódzkiej na lata 2014-2020.

Ocenę punktową ustalono zgodnie ze standardami metody wskaźnikowej:

- 🟡 **sytuacja korzystna oznaczona jako + 1.** W przypadku wskaźnika o nacechowaniu pozytywnym wyższym niż dla powiatu lubelskiego/województwa podkarpackiego; odnośnie do wskaźnika o nacechowaniu negatywnym niższym niż dla powiatu lubelskiego/województwa podkarpackiego;
- 🟡 **sytuacja neutralna: 0.** W przypadku, gdy wskaźnik ma nacechowanie neutralne lub jest równy w stosunku do powiatu lubelskiego/województwa podkarpackiego.
- 🟡 **sytuacja niekorzystna: - 1.** W przypadku, gdy wskaźnik o nacechowaniu pozytywnym jest niższy niż dla powiatu lubelskiego/województwa podkarpackiego; a także gdy wskaźnik o nacechowaniu negatywnym jest wyższy niż dla powiatu lubelskiego/województwa podkarpackiego.

Tabela 1 Analiza wskaźnikowa - procesy demograficzne

wskaźnik	powiat rzeszowski	powiat lubelski	województwo podkarpackie	powiat rzeszowski [ocena punktowa]
udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	20,1%	19,9%	18,5%	+1
udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności	63%	62,6%	63,2%	+1
udział osób w wieku poprodukcyjnym	16,9%	17,5%	18,2%	+1

w ogólnej liczbie ludności				
Urodzenia żywe na 1000 osób	10,1	9,7	9,2	+1
zgoni na 1000 osób	9,32	9,82	9,13	+1
przyrost naturalny na 1000 osób	0,8	-0,1	0,1	+1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na rok 2015

Jednym z kluczowych ograniczeń rozwoju obszarów, są negatywnie przebiegające procesy demograficzne. Są to problemy odnotowywane w skali ogólnopolskiej. Przyrost naturalny jest ujemny w Polsce i w roku 2015 wyniósł -0,7. W powiecie lubelskim wskaźnik ten wynosi - 0,1, natomiast zarówno w województwie podkarpackim, jak i powiecie rzeszowskim współczynnik ten jest dodatni i wynosi odpowiednio 0,1 i 0,8.

Można zauważyć, że najwyższy wskaźnik przyrostu naturalnego, spośród wyżej wymienionych, występuje w powiecie rzeszowskim. Należałoby też przytoczyć dane statystyczne, które obrazują przyrost naturalny na wsiach i w miastach na terenie powiatu rzeszowskiego. Proporcja urodzin do zgonów w miastach wynosi 2,5, a na wsiach 0,5. Z kolei w porównywanym powiecie lubelskim odpowiednio: 1,4 oraz -0,2. Sytuacja demograficzna w powiecie rzeszowskim jest zatem zdecydowanie lepsza.

Struktura wiekowa ludności na terenie powiatu rzeszowskiego z podziałem na grupy ekonomiczne (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) jest korzystna. W odniesieniu do osób w wieku produkcyjnym w niewielkim stopniu się różni od wskaźników dla powiatu lubelskiego, czy też województwa podkarpackiego. W powiecie rzeszowskim jest większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym, więc procesy starzenia się społeczeństwa nie są jeszcze aż tak nasilone. Jednak zgodnie z prognozą liczby ludności szacowaną przez Główny Urząd Statystyczny ogólna liczba urodzeń zmniejszy się do 2035 roku o 272 osoby ze stanu 1689 osób w 2015 r. do 1417 osób w 2035 r. Z kolei szacuje się, że liczba zgonów do 2035 r. wzrośnie z 1556 osób w 2015 r. do 1645 osób w 2035, a zatem o 89 osób. Jednak w przypadku urodzeń prognozowany spadek jest dużo wyższy w porównaniu do wzrostu liczby zgonów. Prawdopodobnie wskaźnik przyrostu naturalnego będzie z czasem malał na terenie powiatu rzeszowskiego.

Tabela 2 Analiza wskaźnikowa - sfera społeczna

wskaźnik	powiat rzeszowski	powiat lubelski	województwo podkarpackie	powiat rzeszowski [ocena punktowa]
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	35,5%	32,2%	36,2%	-1
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej	10,3%	7,7%	10,4%	-1

pomocy społecznej w ludności				
współczynnik skolaryzacji - szkoły podstawowe	85,49	76,67	86,66	+1
współczynnik skolaryzacji - gimnazja	86,29	77,23	95,37	+1
wskaźniki komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży (bez specjalnych) według poziomu kształcenia z dostępem do internetu	73,3%	60,9%	64,7%	+1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na rok 2015

Analizując sytuację w oświacie w powiecie rzeszowskim w latach 2010-2015, można zauważyć spadek liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Współczynnik skolaryzacji jest wyższy niż w powiecie lubelskim zarówno na poziomie kształcenia podstawowego jak i gimnazjalnego, jednak w obu przypadkach stanowi on poniżej 90%, co z kolei oznacza, że ponad 10% uczniów z powiatu rzeszowskiego uczęszcza do szkół na terenie innego powiatu. Taka sytuacja ma negatywny wpływ na rozwój edukacji w powiecie rzeszowskim.

Jednym z głównych powodów wyboru szkół spoza powiatu jest zakorzenione w społeczeństwie przekonanie o lepszej jakości kształcenia w szkołach w Rzeszowie. Innym aspektem jest atrakcyjność oferty kształcenia w Rzeszowie.

Wskaźnik komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu rzeszowskiego jest wyższy niż w szkołach powiatu lubelskiego, czy w porównaniu do średniej dla województwa podkarpackiego. Dostęp do Internetu, a także korzystanie z nowoczesnych technologii jest istotnym elementem współczesnego kształcenia.

Pomimo dosyć wysokiego wskaźnika w porównaniu do benchmarków należy dążyć do jego dalszej poprawy w placówkach edukacyjnych, aby zwiększyć konkurencyjność oferty kształcenia na terenie powiatu rzeszowskiego.

Analizując wskaźniki dla pomocy społecznej, zauważalny jest wyższy niż w powiecie lubelskim i niemal równy temu w województwie podkarpackim, udział procentowy osób w gospodarstwach domowych, które korzystają ze środowiskowej pomocy społecznej. Odsetek ten jest wyższy o 2,6 punktu procentowego niż na terenie powiatu lubelskiego oraz niższy o 0,1 punktu procentowego od województwa podkarpackiego.

Poziom przedsiębiorczości w powiecie rzeszowskim w porównaniu do powiatu lubelskiego nie jest zadowalający. W odniesieniu do województwa jest to poziom porównywalny. Analizę wskaźnikową dotyczącą sfery gospodarczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Analiza wskaźnikowa - sfera gospodarcza

wskaźnik	powiat rzeszowski	powiat lubelski	województwo podkarpackie	powiat rzeszowski [ocena punktowa]
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,9	10,0	9,1	-1
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	698	775	776	-1
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,4	5,9	9,2	-1
udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych	47,1%	40,0%	44,3%	-1
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z wykształceniem wyższym	13,2%	15,3%	14,2%	+1
Stopa bezrobocia	13,1	10,1	13,2	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na rok 2015

Wskaźnik dla liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest niższy niż w powiecie lubelskim o 1,1 punktu oraz o 0,2 punktu niższy niż w województwie podkarpackim. Poziom przedsiębiorczości wyrażony w liczbie zarejestrowanych jednoosobowych działalności gospodarczych należy uznać za niższy od pozostałych, analizowanych obszarów, chociaż w wartościach bezwzględnych nie odbiega znacząco od nich. Z kolei liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w powiecie rzeszowskim jest niższa niż w powiecie lubelskim o 77 punktów, a w stosunku do województwa podkarpackiego o 78 punktów.

Stopa bezrobocia w powiecie rzeszowskim utrzymuje się na wysokim poziomie. Obecnie według stanu na 2015 rok jest szacowana na 13,1%. Jest to wartość wyższa o 3 punkty procentowe niż w powiecie lubelskim, oraz porównywalna do województwa podkarpackiego. Różnice w wysokości stopy bezrobocia wśród analizowanych obszarów wskazują na problem w powiecie rzeszowskim. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest wyższy od powiatu lubelskiego o 2,5 punktu procentowego, a o 0,8 niższy od województwa podkarpackiego. Z kolei udział

bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych jest wyższy w powiecie rzeszowskim niż we wszystkich analizowanych obszarach. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z wykształceniem wyższym stanowi odsetek w wysokości 13,2% w powiecie rzeszowskim, a w powiecie lubelskim jest wyższy o 2,1 punktu procentowego.

Ponadto korzystny jest najniższy spośród analizowanych obszarów wskaźnik bezrobocia rejestrowego wśród osób z wykształceniem wyższym w powiecie rzeszowskim. Może to wskazywać na fakt, że w powiecie jest zapotrzebowanie na określone kompetencje jego mieszkańców z takim poziomem wykształcenia.

Tabela 4 Analiza wskaźnikowa - infrastruktura techniczna

wskaźnik	powiat rzeszowski	powiat lubelski	województwo podkarpackie	powiat rzeszowski [ocena punktowa]
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	93,5 m ²	96,7 m ²	80,9 m ²	+1
mieszkania wyposażone w wodociąg (w miastach)	95,5%	93,8%	98,4%	+1
mieszkania wyposażone w wodociąg (na wsiach)	90,8%	88,7%	90,7%	0
mieszkania wyposażone w łazienkę (w miastach)	90,3%	89,2%	96,4%	0
mieszkania wyposażone w łazienkę (na wsiach)	82,5%	74,1%	82,5%	0
mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie (w miastach)	79,1%	84,6%	89,3%	-1
mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie (na wsiach)	70,0%	68,7%	65,8%	0
udział osób korzystających z instalacji wodociągowej	78,1%	80,1%	80,2%	0
udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej	70,6%	19,8%	68,7%	+1

udział osób korzystających z instalacji gazowej	64,0%	39,7%	72,5%	+1
---	-------	-------	-------	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na rok 2015

Dostępność infrastruktury technicznej na terenie powiatu rzeszowskiego w porównaniu do powiatu lubelskiego i województwa podkarpackiego jest ogólnie na dosyć dobrym poziomie. W pewnych obszarach występują jednak niedobory infrastruktury technicznej, dlatego też należy ją w dalszym stopniu rozbudowywać. W porównaniu do województwa lubelskiego udział osób korzystających z instalacji gazowej jest wyższy o 24,3%. Z kolei udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej jest najwyższy w porównaniu do pozostałych dwóch analizowanych obszarów.

ANALIZA SWOT

Analizę SWOT stosuje się we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Jej głównym celem jest analiza wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej jednostki, a konkretnie określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy SWOT, a także prognoza strategii postępowania. Przeprowadzona w pracy warsztatowej analiza SWOT pozwoliła na zidentyfikowanie problemów, potencjału rozwojowego, uwarunkowań zewnętrznych, stanowiących zagrożenia i szanse rozwoju powiatu. Stanowi ona podsumowanie diagnozy stanu powiatu, a także do wyznaczenia celów i zadań strategicznych.

Zjawiska i czynniki określane jako mocne lub słabe strony wywierają wpływ na dalszy rozwój jednostki samorządowej w sposób odpowiednio pozytywny (szanse) lub też negatywny (zagrożenia). Zagrożenia mają zawsze charakter obiektywny i wymagają działań zapobiegawczych. Szanse mogą być również obiektywne, jednakże poprzez odpowiednio skonstruowaną strategię należy je planowo i świadomie powiększać.

Mocne strony - to obszary, gdzie obecnie podejmowane działania uważa się jako skuteczne w odniesieniu do obecnych i przyszłych potrzeb. Są to zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju powiatu rzeszowskiego, na które bezpośredni wpływ mają jego władze.

Słabe strony - są to obszary występowania słabości w stosunku do teraźniejszych i przyszłych potrzeb oraz przeszkody w wykorzystaniu szans. Zjawiska te ograniczają możliwości rozwoju, na które bezpośredni wpływ mają władze powiatu.

Szanse - są to obszary, które będą miały korzystny wpływ na rozwój powiatu w przyszłości. Są nimi zewnętrzne zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości rozwoju powiatu, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu.

Zagrożenia - są to obszary, które będą miały niekorzystny wpływ na rozwój powiatu w przyszłości. To zjawiska negatywne z punktu widzenia możliwości kształtowania jego rozwoju, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu.

Analiza SWOT narzuca konieczność uprzedniej identyfikacji dziedzin, które podlegać będą programowaniu strategicznemu. W dziedzinach tych z jednej strony zawsze występują określone problemy, z drugiej niewykorzystane czynniki rozwoju. W powiecie rzeszowskim

wybrano następujące dziedziny wspomagania rozwoju:

- infrastruktura i środowisko,
- gospodarka i rynek pracy,
- bezpieczeństwo, zdrowie i polityka społeczna,
- edukacja i współpraca
- kultura, turystyka i promocja.

Analiza SWOT przedstawiona w tabeli poniżej powstała jako wypadkowa:

- ✓ Analizy SWOT z dokumentu pn. „Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego powiatu rzeszowskiego do roku 2015”,
- ✓ Analizy desk research,
- ✓ Prac w ramach spotkań warsztatowych z poszczególnymi zespołami ds. strategii rozwoju.

Tabela 5 Analiza SWOT powiatu rzeszowskiego

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	
Silne strony	Słabe strony
• Centralne położenie powiatu w województwie, wokół Rzeszowa • Kompleksowo uzbrojone tereny inwestycyjne: PNT Rzeszów-Dworzysko, PPNT Aeropolis, Podstrefa Boguchwała Krakowskiej Strefy Ekonomicznej • Współpraca w ramach Aglomeracji Rzeszowskiej i pomiędzy gminami, a powiatem • Międzynarodowe lotnisko Rzeszów-Jasionka • Autostrada A4 • Dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych • Dobry stan dróg lokalnych • Szerokopasmowa sieć Internet	• Brak regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) • Słabo rozwinięta sieć dróg tranzytowych - niska przepustowość (głównie drogi wojewódzkie i miejskie) • Brak sieci transportu alternatywnego (np. tras rowerowych) • Niezrównoważona sieć wodno-kanalizacyjna • Zanieczyszczenie rzeki Wisłok i jej dopływów • Zagrożenie pyłem PM10 gmin położonych najbliżej Rzeszowa • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców (palenie śmieci, używanie niskiej jakości materiałów opałowych, zaśmiecanie lasów) • Zagęszczenie zabudowy ograniczające inwestycje drogowe • Duża rozpiętość pomiędzy południową, a północną częścią powiatu (prawie 100 km) • Duży rozdzźwięk rozwojowy gmin z południa i północy powiatu • Niedostateczna liczba chodników wzdłuż dróg

	Wąskie drogi wojewódzkie bez poboczy
Szanse	Zagrożenia
- Finansowanie ze środków unijnych - Rozbudowywana droga ekspresowa S19 - Odnawialne Źródła Energii (OZE) - Wykorzystanie szans związanych z osiedlaniem się ludności i rozwojem budownictwa mieszkaniowego, zwłaszcza na terenie gmin bezpośrednio sąsiadujących z Rzeszowem - Wprowadzenie ustawowego zakazu budowy budynków na terenach zalewowych	- Ekspansywna polityka władz miasta Rzeszowa - Ograniczenia lokalizacji inwestycji spowodowane zagrożeniami naturalnymi, jak osuwiska, powodzie - Zagrożenie zanieczyszczeniem ujęcia wód w gm. Boguchwała i poprzez to wody dostarczanej z tego ujęcia - Pogarszający się stan wód powierzchniowych - Obostrzenia w lokowaniu inwestycji na obszarach prawnie chronionych - Degradacja dróg lokalnych związana z budową dróg krajowych i autostrad (brak egzekwowania przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad zapisów umów dotyczących napraw dróg zniszczonych) - Trudności wynikające z rozproszonej zabudowy oraz ukształtowania terenu - Możliwość negatywnego oddziaływania na środowisko dwóch składowisk odpadów w Woli Zgłobieńskiej - Lokalizacja inwestycji na terenach zalewowych
GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
Silne strony	Słabe strony
- Istniejące i tworzone strefy aktywności gospodarczej - Wykwalifikowana kadra pracownicza - Ambicje mieszkańców - Duża aktywność gospodarcza mieszkańców - Wsparcie finansowe i edukacyjne osób bezrobotnych (udzielane w Powiatowym Urzędzie Pracy) - Atrakcyjność inwestycyjna powiatu - Podaż pracy	- Niski poziom wynagrodzeń - Niska siła nabywcza - Struktura wykształcenia niedostosowana do rynku pracy - Odptyw specjalistów o wysokich kwalifikacjach i wykształceniu wyższym - Duży rozdzwięk rozwojowy gmin położonych bliżej Rzeszowa i ościennych - Szara strefa dotycząca usług na terenach wiejskich - Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw - Niski poziom kooperacji pomiędzy przedsiębiorcami

	• Brak motywacji dla młodych ludzi do pozostawania w regionie po zakończeniu edukacji • Słaby „zakupowy” patriotyzm lokalny • Mała specjalizacja produkcji rolniczej • Słabo rozwinięty przemysł rolno-spożywczy • Bezrobocie wśród młodzieży kończącej edukację
Szanse	Zagrożenia
• Rozwój infrastruktury drogowej • Racjonalna polityka rozwoju regionalnego • Członkostwo w Euroregionie Karpackim • Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (gminy Boguchwała, Chmielnik, Krasne, Lubenia, Świlcza, Trzebownisko, Tyczyn, Głogów Małopolski) • Rzeszowski Obszar Metropolitalny • Oddziaływanie gospodarcze miasta Rzeszów • Rozwój systemu usług dla seniorów (tzw. srebrnej gospodarki) • Modernizacja i postępująca specjalizacja rolnictwa (w tym rolnictwa ukierunkowanego pod kątem zaspokojenia potrzeb żywnościowych mieszkańców) • Dostępność funduszy i zewnętrznych środków pomocowych na rozwój związany z rozwojem gospodarki i innowacyjności • Wykorzystanie CWK dla wzrostu wiedzy i przedsiębiorczości poprzez organizację konferencji i targów	• Tworzone niekorzystnych przepisów prawa dla rozwoju przedsiębiorczości • Konkurencja w dostępie do środków rozwojowych z UE • Niewystarczające środki finansowe na wkład własny do projektów zewnętrznych • Rozregulowanie rynku pracy powstałe na skutek dostępu do funduszy unijnych • Nowe technologie ograniczające zatrudnienie w przemyśle • Niekorzystna sytuacja geopolityczna wpływająca na lokowanie inwestycji • Niepewny rynek zbytu dla małych gospodarstw rolnych • Brak skutecznej promocji produktów lokalnych na rynku • Brak zorganizowanej sprzedaży produkcji rolnej
BEZPIECZEŃSTWO, ZDROWIE I POLITYKA SPOŁECZNA	
Silne strony	Słabe strony
• Wysoki poziom bezpieczeństwa w odczuciu mieszkańców • Wysoki poziom przygotowania i wyposażenia jednostek straży pożarnej do działań ratowniczych	• Brak monitoringu przeciwpowodziowego • Niedobory kadry opieki zdrowotnej (głównie pielęgniarki i lekarze podst. opieki med.) • Niewystarczająca liczba gabinetów

• Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna (ośrodki zdrowia, biblioteki, infrastruktura sportowa) • Dostateczna ilościowo infrastruktura opieki zdrowotnej • Dobrze wyszkolony personel medyczny, pomocy społecznej • Solidarność społeczna wobec potrzebujących wsparcia • Wysoki poziom przygotowania i wiedzy kadr (w pomocy społecznej) do realizacji zadań i programów społecznych • Wysoki standard usług świadczonych przez powiatowe jednostki pomocy społecznej	rehabilitacji • Niewystarczający dostęp mieszkańców powiatu do diagnostyki i opieki specjalistycznej • Brak możliwości zapisania się do lekarza podstawowej opieki medycznej online • Brak programów profilaktyki zdrowia (szczepienia, edukacja, badania przesiewowe) • Niewystarczająca liczba specjalistów w jednostkach pomocy społecznej (np. asystenci rodzin) • Niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych • Ukryte bezrobocie na terenach wiejskich • Brak mobilności zawodowej ludności wiejskiej • Brak perspektyw zawodowych, szczególnie dla ludzi młodych • Niewystarczająca współpraca pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej, służbą zdrowia, policją, strażą pożarną, i wieloma innymi instytucjami przy realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • Niechęć podopiecznych pomocy społecznej do uczestnictwa w programach i projektach pomocowych • Niesprzyjające socjalizacji warunki socjalno-bytowe młodzieży w Młodzieżowym Ośrodku Socjalizacji
Szanse	Zagrożenia
• Nowa perspektywa funduszy europejskich na lata 2014-2020 • Rozszerzenie współpracy w obszarze bezpieczeństwa, w tym także współpracy transgranicznej • Rozwój opieki zdrowotnej w zakresie specjalistycznej opieki medycznej • Wykorzystanie szans związanych z osiedlaniem się ludności i rozwojem • budownictwa mieszkaniowego, zwłaszcza na terenie gmin bezpośrednio sąsiadujących z Rzeszowem	• Trudności w pozyskiwaniu funduszy z zewnętrznych źródeł finansowania • Zagrożenia powodziami związane z przepływem przez teren powiatu 3 dużych rzek • Zagrożenie wykluczeniem społecznym • Zbyt wolny przyrost nowych miejsc pracy w powiecie • Odptyw poza powiat młodych i wykształconych ludzi • Wzrost obciążenia budżetu wydatkami

• Rozwój osadnictwa rekreacyjno-wypoczynkowego • Rozwój partnerstw lokalnych • Rozwijanie się inicjatyw, form przeciwdziałania bezrobociu • Rozwój systemu pomocy i opieki dla osób starszych • Współpraca sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych • Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodziny w powiecie rzeszowskim	socjalnymi (pomoc społeczna, opieka zdrowotna) • Nasilające się problemy społeczne oraz niezaradność życiowa niektórych grup społecznych - „uzależnienie” od pomocy społecznej • Zwiększające się potrzeby w obszarze pomocy społecznej i zdrowotnej w związku ze starzeniem się ludności • Brak zintegrowanego systemu wspierania rodziny i profilaktyki społecznej dla dzieci i młodzieży w gminach • Starzenie się społeczeństwa przy braku środków na wypłatę emerytur, rent i opiekę geriatryczną
EDUKACJA I WSPÓŁPRACA	
Silne strony	Słabe strony
• Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych • Szeroka oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych • Aktywny udział szkół podstawowych i gimnazjów w programach Comenius • Rozwój stowarzyszeń i organizacji lokalnych • Aktywne Lokalne Grupy Działania i Stowarzyszenia • Przynależność do Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego	• Odptyw uczniów do szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się poza powiatem rzeszowskim • Zakorzenione w świadomości uczniów gimnazjów i ich rodziców przekonanie o lepszej jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych w Rzeszowie • Niewystarczająca współpraca szkół z pracodawcami i przedsiębiorcami • Brak systemu orientacji zawodowej (doradztwa zawodowego) na poziomie gimnazjum • Mała oferta zajęć edukacji pozaszkolnej dla młodzieży na wsi • Niska zdawalność egzaminów gimnazjalnych (języki obce) • Niska jakość praktyk zawodowych • Mała aktywność pomiędzy organizacjami pozarządowymi przy realizacji projektów
Szanse	Zagrożenia
• Możliwość pozyskania środków na rozwój oświaty w nowej perspektywie funduszy europejskich na lata 2014-2020	• Niewystarczające środki finansowe na szkolnictwo, w tym m.in. na pomoce dydaktyczne konieczne przy realizacji nowych kierunków kształcenia

• Stworzenie nowych kierunków kształcenia dostosowanych do rynku pracy • Rozwój szkolnictwa zawodowego dla niepełnosprawnych (programy UE) • Rozwój partnerstw lokalnych • Rozwój partnerstw publiczno-prywatnych • Promocja i rozwój wolontariatu • Możliwość podejmowania współpracy z partnerami z Unii Europejskiej • Rozwój współpracy z innymi powiatami (np. z Rzeszowem)	zawodowego, stypendia • Niewystarczające środki na inwestycje oświatowe • Wysoka pozycja konkurencyjna ośrodków edukacji poza powiatem • Brak rozwiązań systemowych na poziomie krajowym w zakresie wspólnego komponowania oferty edukacji zawodowej i technicznej pomiędzy pracodawcami a ośrodkami edukacji • Trudności w pozyskiwaniu funduszy z zewnętrznych źródeł finansowania
KULTURA, TURYSTYKA I PROMOCJA	
Silne strony	Słabe strony
• Bogate dziedzictwo kulturowe • Dobre warunki naturalne dla rozwoju turystyki i agroturystyki Położenie komunikacyjne - bliskość szlaków turystycznych • Rozwinięta infrastruktura sportowa • Doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na infrastrukturę sportową i rekreacyjną	• Brak spójnej informacji nt. oferty kulturalnej (brak wspólnego z gminami kalendarza imprez sportowo-kulturalnych) • Niewystarczająca oferta rozrywkowo-kulturalna • Brak dokumentów strategicznych z zakresu kultury i turystyki • Niewystarczająca liczba domów kultury w mniejszych ośrodkach wiejskich • Niewystarczająca infrastruktura turystyczna i rekreacyjna • Zbyt mała ilość wytyczonych i oznakowanych szlaków pieszych i rowerowych • Niewystarczająca promocja powiatu - brak spójnego systemu promocji powiatu • Brak wspólnej oferty inwestycyjnej i turystycznej (pomiędzy gminami a powiatem) • Brak marki powiatu
Szanse	Zagrożenia
• Nowa perspektywa funduszy europejskich na lata 2014-2020 • Rozwój nowych form turystyki oraz usług turystycznych związanych np. ze starzeniem się populacji (turystyka	• Trudności w pozyskiwaniu funduszy z zewnętrznych źródeł finansowania

seniorów) • Wyznaczenie terenów z przeznaczeniem na inwestycje związane z turystyką • Wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek • Rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej • Wykorzystanie potencjału Przeworskiej Kolejki Wąskotorowej • Promowanie twórców/ artystów lokalnych • Wzrost znaczenia spójnych systemów promocji i marek terytorialnych • Rozwój współpracy powiatu z gminami w zakresie kultury, turystyki i promocji	
---	--

Dokonana analiza SWOT umożliwiła rozpoznanie i ocenę powiatu oraz ukazała potencjalne zagrożenia rozwojowe jak i potencjalne szanse rozwoju.

POWIAT RZESZOWSKI W PERSPEKTYWIE CZASOWEJ 2016 -2023

Wizja to obraz docelowy stanu, do którego dąży wspólnota powiatu rzeszowskiego, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu.

Misja powiatu rzeszowskiego:

**Społeczność powiatu rzeszowskiego swoją przyszłość buduje w oparciu o przedsiębiorczość, aktywność obywatelską i współpracę.
Samorząd kierując się zasadami partnerstwa wspiera inicjatywy i zaspokaja potrzeby lokalnej społeczności.**

Wizja powiatu rzeszowskiego:

Powiat rzeszowski obszarem nowoczesnej gospodarki opartej o wiedzę, generującym wysokiej jakości miejsca pracy, zintegrowanym, przyjaznym, otwartym oraz oferującym swoim mieszkańcom warunki do rozwoju i wypoczynku.

Tabela 6 Zasady i wartości Powiatu Rzeszowskiego

ZASADY I WARTOŚCI POWIATU RZESZOWSKIEGO	
1. Powiat jest lokalną samorządową wspólnotą mieszkańców .	
Zgodnie z zapisem w ustawie o samorządzie powiatowym: <i>Art. 1. 1. Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową.</i> Lokalna wspólnota podejmuje wszystkie decyzje we własnym interesie, ale i na własną odpowiedzialność.	
2. Samorząd powiatu kieruje się zasadami solidaryzmu społecznego .	
Solidaryzm społeczny przedkłada dobro wspólne nad interes indywidualny i postuluje solidarność społeczeństwa z tymi, którzy z różnych względów mają utrudniony dostęp do dobra wspólnego, którzy nie radzą sobie z zaspokajaniem własnych potrzeb. Dobra wspólne to dobra powszechnie dostępne, dostarczane w takiej samej ilości i takiej samej jakości wszystkim odbiorcom znajdującym się w strefie ich oddziaływania.	
3. Powiat jest obszarem wielosektorowej współpracy i integracji .	
Jedną z najważniejszych ról, które powinny dziś zostać przypisane do samorządu powiatowego jest rola inicjatora i koordynatora lokalnej współpracy. Jest to współpraca w wielu wymiarach i poziomach pomiędzy podmiotami z wszystkich działających na obszarze powiatu sektorów: gmin, trzeci sektor, przedsiębiorcy i inni.	
4. Samorząd wspiera powstawanie tożsamości powiatowej , opartej na tradycji, historii i aktywnej partycypacji społecznej.	
Zadaniem powiatu rzeszowskiego będzie również wspieranie tworzenia się własnej, unikalnej tożsamości, która będzie opierać się o dziedzictwo kultury mieszkańców oraz ich aktywność na polu działalności społecznej i gospodarczej. Zadaniem będzie również tworzenie mechanizmów społecznej partycypacji zmierzających do pobudzenia aktywności obywatelskiej i budowania świadomości odpowiedzialnego mieszkańca.	
5. Ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami naturalnym.	
Racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie jego zasobami wynika z potrzeby współistnienia człowieka z przyrodą. Powiat rzeszowski wyróżnia się na tle podobnych sobie pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Wszelkie działania wspólnoty samorządowej muszą przewidywać ich wpływ na środowisko i zapewnić jak najmniej niekorzystny na nie wpływ.	

Analiza istniejącej sytuacji gospodarczej, uwarunkowań i potrzeb mieszkańców pozwoliła na ustalenie celów strategicznych w 3 obszarach:

1. Rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury społecznej i technicznej
2. Ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury oraz ich racjonalne wykorzystanie
3. Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Określając cele strategiczne sformułowano ogólne cele pożądane do osiągnięcia w długoletniej perspektywie czasowej. Ich realizacja zależna jest od szeregu czynników zewnętrznych. Następnym krokiem było wyznaczenie celów operacyjnych, będących wyznacznikiem kierunków działań powiatu. Układ wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych przedstawia się następująco:

Cel strategiczny I - Rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej

Cele operacyjne:

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu
2. Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej
3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
4. Rozwój sektora MŚP
5. Budowanie wizerunku i marki powiatu opartej na potencjale gospodarczym

Cel strategiczny II - Ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury oraz ich racjonalne wykorzystanie

Cele operacyjne:

1. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego
2. Ochrona i restauracja dóbr kultury
3. Tworzenie warunków do zwiększenia dostępności mieszkańców do usług kultury

Cel strategiczny III - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Cele operacyjne:

1. Rozwój edukacji
2. Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu
3. Prowadzenie działań w kierunku tworzenia warunków prowadzących do zwiększenia dostępności i podniesienia jakości w sferze ochrony zdrowia
4. Zintegrowana i skoordynowana polityka społeczna

Tabela 7 Cel strategiczny I - Rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej

Cel strategiczny I - Rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej Rozwój powiatu związany jest ściśle z rozwojem przedsiębiorczości, głównie sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W związku z tym władze powiatu powinny wspierać rozwój przedsiębiorczości poprzez poprawę dostępności powiatu, a także jego promocję. Biorąc pod uwagę fakt, że dla dużej części mieszkańców powiatu jedynym źródłem utrzymania są dochody z rolnictwa słusznym jest wspieranie tworzenia na obszarach wiejskich pozarolniczych miejsc pracy. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej jest kolejnym istotnym elementem rozwoju lokalnego. Na rozwój społeczny i gospodarczy powiatu wpływać będą bezpośrednio lub też pośrednio: budowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej, usprawnienie dostępności komunikacyjnej oraz budowa, rozbudowa i unowocześnienie obiektów oświatowych, wychowawczych, ochrony zdrowia i pomocy społecznej.
Cel operacyjny 1 - Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu Typy działań/zadania: ☞ Usprawnienie systemu drogowego powiatu poprzez przebudowę/rozbudowę istniejących oraz budowę nowych dróg powiatowych wraz z obiektami budowlanymi i urządzeniami technicznymi związanymi z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu, a także urządzeniami związanymi z potrzebami zarządzania drogą ☞ Budowa i modernizacja obiektów mostowych w ciągach dróg powiatowych Potencjalne źródła finansowania ☞ Środki własne budżetowe powiatu ☞ Narodowy program przebudowy dróg lokalnych "Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój"- łączna kwota alokacji 4 mld zł na całą Polskę łącznie na okres 2016-2019 Wskaźniki ☞ Liczba projektów związanych z modernizacją i rozbudową infrastruktury drogowej ☞ Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych dróg powiatowych ☞ Długość utwardzonych powiatowych dróg gruntowych ☞ Liczba projektów związanych z budową i modernizacją obiektów mostowych w ciągach dróg powiatowych
Cel operacyjny 2 - Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej Typy działań/zadania: ☞ Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i oświatowej ☞ Przebudowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury dla podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej, bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym Potencjalne źródła finansowania ☞ Środki własne budżetowe powiatu

- ⊗ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna, Działanie 6.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej
- ⊗ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna, Działanie 6.4 Infrastruktura edukacyjna

Wskaźniki

- ⊗ Liczba projektów związanych z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury sportowej
- ⊗ Liczba projektów związanych z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury oświatowej
- ⊗ Liczba projektów związanych z przebudową, rozbudową i modernizacją istniejącej infrastruktury dla podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej, bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 3 - Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Typy działań/zadania:

- ⊗ Tworzenie i rozwój systemu e-usług
- ⊗ Tworzenie i rozwój cyfrowych zasobów powiatu, m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, geodezji i kartografii, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia

Potencjalne źródła finansowania

- ⊗ Środki własne budżetowe powiatu
- ⊗ PO Polska Cyfrowa 2014-2020
- ⊗ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa II. Cyfrowe podkarpackie

Wskaźniki

- ⊗ Liczba systemów informatycznych ułatwiających załatwianie spraw administracyjnych w urzędach
- ⊗ Liczba usług administracji publicznej dostępnych on-line
- ⊗ Liczba utworzonych zasobów cyfrowych

Cel operacyjny 4 - Rozwój sektora MŚP

Typy działań/zadania:

- ☞ Preferowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości na terenie powiatu (branże innowacyjne¹, turystyka, żywność ekologiczna)
- ☞ Rozwój terenów przeznaczonych pod nowe podmioty prowadzące działalność gospodarczą
- ☞ Prowadzenie działań zmierzających do uporządkowania planów zagospodarowania przestrzennego gmin należących do powiatu
- ☞ Zwiększanie zakresu dostępu do informacji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym
- ☞ Aktywizacja gospodarcza społeczności lokalnych - stworzenie systemu promocji gospodarki powiatu z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych gmin (współpraca z gminami)

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ Środki budżetowe gmin
- ☞ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka. Działanie 1.2. Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia
- ☞ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka. Działanie 1.3. Promowanie przedsiębiorczości
- ☞ PROW 2014-2020P6: Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich

Wskaźniki

- ☞ Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych (branże innowacyjne, turystyka, żywność ekologiczna)
- ☞ Liczba dostępnych aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego
- ☞ % powierzchni objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- ☞ Stworzony system promocji gospodarki powiatu z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych gmin
- ☞ Wielkość wsparcia pozyskanego przez przedsiębiorców z dotacji unijnych
- ☞ Powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych
- ☞ Liczba opracowanych ofert inwestycyjnych
- ☞ Liczba ofert inwestycyjnych wysłanych do konkretnych firm z kraju i z zagranicy
- ☞ Liczba firm, które ulokowały się na utworzonych terenach inwestycyjnych

Cel operacyjny 5 - Budowanie wizerunku i marki powiatu opartej na potencjale gospodarczym

Typy działań/zadania:

- ☞ Opracowanie strategii marki powiatu
- ☞ Opracowanie programu promocji powiatu rzeszowskiego

¹ Na przykład: food e-commerce, zdrowe napoje, telemedycyna, technologia Augmented Reality - ważne, by przedsięwzięcie było perspektywiczne, zarządzane zgodnie ze światowymi trendami.

- ☞ Promocja produktów lokalnych pochodzących z terenu powiatu

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ PROW 2014-2020P3: Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie

Wskaźniki

- ☞ Opracowana strategia marki powiatu
- ☞ Opracowany program promocji powiatu
- ☞ Liczba zrealizowanych projektów w zakresie promocji powiatu

Tabela 8 Cel strategiczny II - Ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury oraz ich racjonalne wykorzystanie

Cel strategiczny II - Ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury oraz ich racjonalne wykorzystanie

Podejmowanie działań nakierowanych na ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego oraz dóbr kultury jest jednym z podstawowych elementów zrównoważonego rozwoju. Ochrona walorów przyrodniczych i kulturalnych warunkuje realizację wielu działań w tym dotyczących rozwoju turystyki, rolnictwa i gospodarki. Powiat dysponuje potencjałem do rozwoju turystyki. Dlatego należy podejmować działania w celu wyposażenia powiatu w infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną.

Cel operacyjny 1 - Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego

Typy działań/zadania:

- ☞ Zalesianie gruntów o niskiej klasie lub trudno dostępnych do uprawy rolniczej
- ☞ Opracowanie programu edukacji ekologicznej mieszkańców i jego realizacja
- ☞ Promocja powiatu w kontekście funkcjonowania rolnictwa oraz produkcji rolnej
- ☞ Edukacja dotycząca racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska
- ☞ Ochrona ekosystemów leśnych, m.in. poprzez wspieranie działań na rzecz inwentaryzacji i likwidacji dzikich wysypisk śmieci oraz czynności prewencyjnych

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
- ☞ PROW 2014-2020: Scalanie gruntów; Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych
- ☞ Program Współpracy Transgranicznej EIS Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020

Wskaźniki

- ☞ Ilość zalesionych gruntów rolnych
- ☞ Liczba opracowanych programów edukacji ekologicznej mieszkańców
- ☞ Liczba zrealizowanych działań związanych z promocją powiatu w kontekście funkcjonowania rolnictwa oraz produkcji rolnej
- ☞ Liczba podjętych działań, związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów środowiska

Powiat będzie również współpracował z gminami we wszelkich działaniach, które służą rozwiązaniu problemu nieoczyszczanych ścieków komunalnych i prowadzą do poprawy stanu wód, a także wspomagał działania w zakresie zapewnienia właściwego stanu urządzeń melioracyjnych oraz budowy zbiorników małej retencji (gwarantujących bezpieczeństwo powodziowe)².

Cel operacyjny 2 - Ochrona i restauracja dóbr kultury

Typy działań/zadania:

- ☞ Renowacja, rewitalizacja i konserwacja zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego z terenu powiatu
- ☞ Upowszechnianie lokalnego dziedzictwa kulturowego we współpracy z instytucjami i twórcami kultury
- ☞ Zwiększenie poziomu wykorzystania dziedzictwa kulturowego przez odwiedzających i mieszkańców

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ Roczne programy finansowania kultury realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- ☞ Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020
- ☞ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego; Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Wskaźniki

- ☞ Liczba projektów związanych z renowacją, rewitalizacją i konserwacją zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego z terenu powiatu
- ☞ Liczba projektów związanych z upowszechnianiem lokalnego dziedzictwa kulturowego
- ☞ Udział mieszkańców w kulturze³
- ☞ Liczba turystów odwiedzających powiat

Cel operacyjny 3 - Tworzenie warunków do zwiększenia dostępności mieszkańców do usług kultury

Typy działań/zadania:

- ☞ Tworzenie i promocja oferty kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej powiatu
- ☞ Promocja i upowszechnianie folkloru i kultury mieszkańców powiatu rzeszowskiego

² Przez współpracę rozumie się uczestnictwo w procesie planowania, wzajemne informowanie, konsultowanie, wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów oraz inicjowanie przedsięwzięć.

³ Badanie za pomocą ankiety online, dostępne dane GUS, dane instytucji kultury

- ⊗ Opracowanie, aktualizacja i udostępnienie⁴ mieszkańcom i turystom kalendarza wydarzeń kulturalnych i sportowych
- ⊗ Podejmowanie działań zmierzających do utworzenia w partnerstwie publiczno-prywatnym centrum rekreacyjnego na terenie powiatu rzeszowskiego, stwarzającego warunki do poprawy jakości życia mieszkańców powiatu oraz wzrostu liczby odwiedzających

Potencjalne źródła finansowania

- ⊗ Środki własne budżetowe powiatu
- ⊗ Środki budżetowe gmin
- ⊗ Program Współpracy Transgranicznej Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020
- ⊗ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Wskaźniki

- ⊗ Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych
- ⊗ Liczba mieszkańców biorących udział w wydarzeniach
- ⊗ Liczba projektów związanych z promocją i upowszechnianiem folkloru i kultury mieszkańców powiatu rzeszowskiego
- ⊗ Opracowany kalendarz wydarzeń kulturalnych i sportowych
- ⊗ Liczba działań zmierzających do utworzenia w partnerstwie publiczno-prywatnym centrum rekreacyjnego na terenie powiatu rzeszowskiego

Tabela 9 Cel strategiczny III - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Cel strategiczny III - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Zapewnienie właściwej jakości życia mieszkańców jest jednym z najistotniejszych przyjętych kierunków rozwoju powiatu. Należy tworzyć warunki do rozwoju osobistego i zawodowego, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego mieszkańców.

Bardzo ważnym elementem jest zwiększenie aspiracji edukacyjnych i kulturowych oraz wzmocnienie proedukacyjnych postaw wśród mieszkańców, w tym szczególnie wzmocnienie aspiracji młodzieży do kontynuowania kształcenia na poziomie średnim i wyższym. Powinno się podejmować działania na rzecz podnoszenia wykształcenia mieszkańców na wszystkich poziomach edukacji. Działania te powinny dotyczyć nie tylko rozwoju infrastruktury edukacyjnej, ale również jakości kształcenia i wsparcia rozwoju młodzieży (w tym młodzieży najbardziej uzdolnionej). Podstawowym zadaniem w zakresie ochrony zdrowia jest osiągnięcie istotnego wzrostu udziału osób objętych programami profilaktyki, opieki i rehabilitacji, natomiast w zakresie pomocy społecznej zapewnienie skutecznego wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych zgodnie z zadaniami powiatu.

Cel operacyjny 1 - Rozwój edukacji

Typy działań/zadania:

- ⊗ Podnoszenie jakości zarządzania w oświacie
- ⊗ Opracowanie Zintegrowanego Programu Rozwoju Oświaty w Powiecie (kierunki kształcenia i rozwoju bazy)⁵

⁴ Strona www, portale społecznościowe

- ☞ Modyfikacja i rozwój oferty szkolnictwa powiatowego zgodnie z aktualnymi potrzebami

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020
- ☞ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie
- ☞ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna
- ☞ PO WER 2014-2020: Oś Priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Wskaźniki

- ☞ Liczba projektów związanych z podnoszeniem jakości zarządzania w oświacie
- ☞ Liczba projektów związanych z modyfikacją i rozwojem ofert szkolnictwa powiatowego
- ☞ Opracowany Zintegrowany Program Rozwoju Oświaty w Powiecie

Cel operacyjny 2 - Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu

Typy działań/zadania:

- ☞ Udzielanie kompleksowego wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu
- ☞ Promowanie usług i instrumentów rynku pracy przez Powiatowy Urząd Pracy przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi komunikacji
- ☞ Organizacja kursów i szkoleń dla osób bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy

Potencjalne źródła finansowania

- ☞ Środki własne budżetowe powiatu
- ☞ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VII. Regionalny rynek pracy
- ☞ PO WER 2014 - 2020: Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy
- ☞ PO WER 2014-2020 Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

Wskaźniki

- ☞ Spadek stopy bezrobocia
- ☞ Liczba osób, którym udzielono wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej
- ☞ Liczba zorganizowanych kursów i szkoleń dla osób bezrobotnych
- ☞ Liczba osób bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy, które wzięły udział w zorganizowanych kursach i szkoleniach
- ☞ Udział wydatków powiatu na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu
- ☞ Liczba osób, które uzyskały wsparcie na podjęcie działalności gospodarczej
- ☞ Liczba projektów zrealizowanych z PO WER

⁵ Samodzielnie lub powiatowo-gminny

Cel operacyjny 3 - Prowadzenie działań w kierunku tworzenia warunków prowadzących do zwiększenia dostępności i podniesienia jakości w sferze ochrony zdrowia

Typy działań/zadania:

- ☉ Poszerzenie zakresu świadczonych usług medycznych w placówkach służby zdrowia powiatu rzeszowskiego
- ☉ Zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych w placówkach powiatowych i podniesienie poziomu świadczonych przez nie usług medycznych
- ☉ Prowadzenie działań w kierunku zapewnienia kompleksowej opieki w zakresie zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu rzeszowskiego, w tym z wykorzystaniem zespołów leczenia środowiskowego
- ☉ Ograniczanie skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację osób niepełnosprawnych
- ☉ Promocja zdrowego stylu życia oraz aktywnego i zdrowego starzenia się
- ☉ Realizacja programów zdrowotnych skierowanych do różnych środowisk i grup wiekowych

Potencjalne źródła finansowania

- ☉ Środki własne budżetowe powiatu
- ☉ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VIII. Integracja społeczna
- ☉ RPO WP 2014-2020: Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna
- ☉ PO WER 2014-2020: Oś priorytetowa V. Wsparcie dla obszaru zdrowia

Wskaźniki

- ☉ Liczba placówek służby zdrowia
- ☉ Liczba lekarzy specjalistów dostępnych w placówkach powiatowych
- ☉ Liczba udzielonych porad specjalistycznych
- ☉ Liczba lekarzy i personelu medycznego przypadająca na 10 000 mieszkańców
- ☉ Liczba inicjatyw związanych z zapewnieniem kompleksowej opieki w zakresie zdrowia psychicznego mieszkańców
- ☉ Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pomocniczego
- ☉ Liczba wdrożonych programów profilaktycznych oraz przeprowadzonych badań profilaktycznych
- ☉ Liczba wydawanych materiałów edukacyjnych dotyczących zdrowego trybu życia

Cel operacyjny 4 - Zintegrowana i skoordynowana polityka społeczna

Typy działań/zadania:

- ☉ Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy domowej
- ☉ Rozwój rodzinnych i wspieranie instytucjonalnych form pieczy zastępczej
- ☉ Podejmowanie działań edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych na rzecz wychowanków rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych i ośrodków wychowawczych
- ☉ Podejmowanie kroków w kierunku zapewnienia podopiecznym Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” oraz Młodzieżowego Ośrodka Socjalizacji

bezpiecznego i stabilnego wejścia w dorosłe życie, m.in. poprzez udostępnienie tej młodzieży mieszkań chronionych wraz z merytorycznym wsparciem opiekunów

- ⊗ Poprawa i zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym
- ⊗ Rozwój współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej w powiecie

Potencjalne źródła finansowania

- ⊗ Środki własne budżetowe powiatu
- ⊗ Środki celowe z budżetu państwa
- ⊗ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna
- ⊗ RPO WP 2014 - 2020: Oś priorytetowa VIII. Integracja społeczna

Wskaźniki

- ⊗ Liczba osób objętych wsparciem
- ⊗ Liczba podopiecznych objętych materialnym i pozamaterialnym wsparciem
- ⊗ Liczba osób korzystających z Ośrodka Interwencji Kryzysowej
- ⊗ Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
- ⊗ Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych, zdrowotnych i społecznych na rzecz wychowanków rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych i ośrodków wychowawczych
- ⊗ Liczba oddanych mieszkań chronionych

Wyznaczone cele strategiczne i operacyjne nie posiadają układu hierarchicznego i mogą być realizowane równocześnie, w zależności od dostępności środków finansowych oraz zaangażowania się we wdrażanie strategii poszczególnych instytucji i podmiotów. W obrębie każdego z celów operacyjnych wskazano propozycje zadań, których realizacji należy się podjąć, aby osiągnąć wyznaczone cele operacyjne i cele strategiczne. Sformułowane zadania nie mają sztywnego, zamkniętego charakteru. Mogą one być przebudowywane lub też uszczegółowiane w miarę pojawiania się realnych możliwości ich realizacji. Wyznaczone zadania określają rodzaje projektów, możliwych do sfinansowania ze środków własnych i innych źródeł krajowych i zagranicznych.

Realizacja większości działań określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023 nie będzie możliwa bez zaangażowania na ten cel odpowiednich środków finansowych. Zapisy Strategii winny być corocznie analizowane i brane pod uwagę przy opracowywaniu projektu budżetu powiatu, wieloletniej prognozy finansowej oraz przy formułowaniu zasad postępowania w zakresie pozyskiwania przez powiat zewnętrznych środków finansowych.

Ustalenia zawarte w Strategii posłużą także jako wskazówki do współpracy z partnerami samorządowymi, społecznymi oraz rynkowymi i - w konsekwencji - podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców powiatu.

PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania służące realizacji wyznaczonych w Strategii celów, realizowane przez Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne powiatu, finansowane będą z budżetu powiatu oraz źródeł dodatkowych - takich jak fundusze pomocowe Unii Europejskiej, dotacje czy partnerstwo publiczno-prywatne.

Budżet powiatu

Budżet powiatu rzeszowskiego będzie źródłem finansowania wielu celów i zadań założonych w Strategii. Będą to jednak głównie zadania mniejsze i najpilniejsze. Ważne jest efektywne gospodarowanie posiadanymi środkami budżetowymi i wspieranie w pierwszej kolejności takich zadań, które będą mogły przynosić oszczędności lub generować dochody.

Uzupełnieniem finansowania mogą być środki przekazane z budżetów gmin powiatu, w zakresie wspólnej z gminami realizacji niektórych zadań, a także budżet państwa w zakresie zleconych zadań administracji państwowej oraz dotacji.

Fundusze pomocowe

Podstawowe źródło finansowania najważniejszych i największych zadań Strategii stanowić będą środki pomocowe. Niezbędne jest odpowiednie przygotowanie inwestycji pod względem dokumentacyjnym, nawiązywanie współpracy z wieloma partnerami, jak również wspieranie instytucji i organizacji pozyskujących środki na cele niezwiązane z inwestycjami, lecz ważne dla mieszkańców powiatu, jak pomoc społeczna, zwalczanie bezrobocia czy rozwój rekreacji, turystyki oraz współpracy w dziedzinie kultury.

Podstawowymi narzędziami realizacji Strategii mogą być:

- ⊗ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 - 2020.
- ⊗ Krajowe programy operacyjne (PO) na okres programowania 2014-2020 tj. PO Inteligentny Rozwój, PO Infrastruktura i Środowisko, PO Wiedza Edukacja Rozwój, PO Polska Cyfrowa, PO Polska Wschodnia, PO Pomoc Techniczna oraz inne programy krajowe jak Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.
- ⊗ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, szczególnie w zakresie realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju i wspierania działań Lokalnych Grup Działania.
- ⊗ Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej Interreg V, (szczególnie programy Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka, Europa Centralna, Region Morza Bałtyckiego, oraz Polska-Białoruś-Ukraina).
- ⊗ Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki.

Partnerstwo publiczno-prywatne

Wszelkie zadania inwestycyjne wymagają opracowania konkretnych koncepcji ukierunkowania i znalezienia dla nich optymalnej metody wdrożenia i realizacji. Brak środków budżetowych powoduje, że zamiar zaproszenia prywatnych inwestorów do współfinansowania i wykonywania zadań publicznych staje się coraz bardziej atrakcyjny. Proces pozyskania inwestora bazuje na polskim prawie, ustawie o zamówieniach publicznych. Infrastruktura wybudowana przez inwestora prywatnego po wygaśnięciu umowy staje się własnością powiatu.

Przedsięwzięcia, w których występuje współpraca sektora prywatnego z podmiotem publicznym wymagają konsultacji społecznych w celu uzyskania akceptacji, a konsultacje muszą zostać poprzedzone negocjacjami z pracownikami sektora publicznego (przedsiębiorstwa komunalne), których stanowiska pracy mogłyby ulec likwidacji lub też sposób wykonywania obowiązków podlegałby istotnym zmianom w rezultacie przekształcenia przedsiębiorstwa.

Istotnym zadaniem w zakresie rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego jest opracowanie i wdrożenie procedur takiej współpracy w ramach małych i średnich inwestycji - zwłaszcza w turystyce i edukacji.

Realizacja zadań strategii przez inne podmioty

Działania służące realizacji celów strategii podejmowane przez inne instytucje, przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i osoby prywatne mogą być finansowane z ich środków własnych, odpowiednich programów pomocowych i dotacji, a także środków pozyskanych w ramach zbiorów publicznych.

ZGODNOŚĆ CELÓW Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WOJEWÓDZTWA, KRAJU ORAZ UNII EUROPEJSKIEJ

Dokumenty strategiczne		P1	P2	P3
Strategia Europa 2020	Cel 1. Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%.			
	Cel 3. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%.			
	Cel 4. Podniesienie poziomu wykształcenia.			
	Cel 5. Wspieranie włączenia społecznego.			
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.			
	Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.			
	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.			
	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.			
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030	Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.			
	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.			
	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.			
	Cel 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.			
	Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.			
	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.			
	Cel 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej			
	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.			
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.			
	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.			
	Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.			
	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki.			
	Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki.			

	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.			
	Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.			
	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko			
	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu			
	Cel III.1. Integracja społeczna.			
	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.			
	Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.			
Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020	Cel 1. Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej			
	Cel 2. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców			
	Cel 3. Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno- przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu			
	Cel 4. Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa			

WDRAŻANIE I MONITOROWANIE

Monitorowanie staje się kluczowym elementem zarządzania rozwojem lokalnym. Monitorowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej, analiza skutków ekonomicznych planowanych przedsięwzięć jest podstawą optymalnych wyborów realizowanych przedsięwzięć. Monitoring bieżący daje informacje czy realizowane projekty zamieniają się na zakładane produkty, a ewaluacja realizacji celów Strategii poprzez ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych wskaźników jest ostateczną oceną efektywności prowadzonej polityki rozwoju. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych.

System monitorowania Strategii oparty jest o wskaźniki jej realizacji oraz wiedzę pozyskiwaną z poszczególnych wydziałów starostwa powiatowego i instytucji współrealizujących Strategię. Celem przyjętego systemu jest ocena, zwiększenie efektywności i skuteczności realizowanych działań prorozwojowych.

Sugeruje się, aby oceny postępów we wdrażaniu strategii dokonywać w cyklu rocznym w oparciu o zestaw bazowych wskaźników, wskazanych w matrycach celów. Wskaźniki ujęte w tabelach nie wyczerpują całego wachlarza możliwych do zastosowania przy ocenie skuteczności podjętych działań. Niemniej jednak warto dla celów porównawczych, w miarę możliwości, stosować te same wskaźniki.

Źródłem wiedzy nt. wartości poszczególnych wskaźników będą dane pochodzące z:

- Oficjalnej statystyki publicznej, prezentowanej w formie baz danych typu Bank Danych Regionalnych GUS, portalach internetowych GUS i US w Rzeszowie, rocznikach i biuletynach statystycznych.
- Internetowych narzędzi i systemów monitorowania polityki rozwoju typu: STRATEG - <http://strateg.stat.gov.pl/>, SAS - System Analiz Samorządowych <http://www.sas24.org/>, Moja Polis - <http://www.mojapolis.pl/>, i innych.
- Analiz i ekspertyz niezależnych instytutów i jednostek badawczych.
- Innych publicznie dostępnych danych na temat sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu typu listy rankingowe, oceny, raporty, itp.
- Informacji i opracowań wewnętrznych Starostwa Powiatowego, podległych instytucji, Urzędów Gmin z terenu powiatu.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Ze względu na zachodzące w obszarze społecznym i gospodarczym powiatu rzeszowskiego zmiany i dynamiczny charakter Strategii konieczny jest monitoring założonych celów oraz ewentualne wprowadzanie zmian do przedmiotowego dokumentu. Sugeruje się aktualizację niniejszej Strategii w roku 2020, co ma związek z zakończeniem okresu programowania 2014 - 2020 i koniecznością opracowania nowej strategii rozwoju województwa podkarpackiego albowiem dokument ten ma wyznaczoną datę skrajną - rok 2020. Aktualizacja Strategii powinna być poprzedzona sprawozdaniem z realizacji określonych celów, na podstawie założonych wskaźników. Konieczne będzie również opracowanie syntetycznej diagnozy społeczno - gospodarczej powiatu, która pozwoli na ponowną ocenę kondycji społeczno - gospodarczej diagnozowanego obszaru.

GLÓWNE INSTYTUCJE I PODMIOTY ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE STRATEGII

Kluczową rolę w procesie wdrażania strategii odgrywać będzie Zarząd Powiatu Rzeszowskiego. Zarząd odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. Jego rola strategiczna polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji - na rzecz realizacji celów strategicznych wynikających z Wykazu przedsięwzięć Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Instytucjami wspomagającymi Starostwo Powiatowe w procesie wdrażania strategii są:

- Rada Powiatu;
- Jednostki organizacyjne podległe samorządowi powiatu, w tym: Zarząd Dróg Powiatowych, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie itp.;
- Placówki szkolno-wychowawcze;
- Instytucje kultury (muzea, domy kultury, biblioteki);
- Ośrodki sportu i rekreacji;
- Komenda Miejska PSP w Rzeszowie;
- Komenda Miejska Policji w Rzeszowie;
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna;
- Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny;
- Inne.

Instytucjami partnerskimi, które zarządzają określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- Urząd Marszałkowski wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 oraz wybranych działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (jako instytucja zaangażowana we wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020);
- Agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jako instytucja pośrednicząca w wydatkowaniu środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020);
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Inne.

Ważnymi podmiotami, których udział w realizacji celów jest istotny, są podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjenci końcowi objęci wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- gminy wchodzące w skład powiatu;
- przedsiębiorcy i organizacje ich zrzeszające;
- instytucje otoczenia biznesu;
- rolnicy i ich zrzeszenia;
- organizacje pozarządowe, w tym Lokalne Grupy Działania;
- osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe;
- bezrobotni i osoby wykluczone.

REKOMENDACJE DZIAŁAŃ DLA POZOSTAŁYCH INSTYTUCJI I PODMIOTÓW FUNKCJONUJĄCYCH W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH POWIATU RZESZOWSKIEGO

Typy działań wskazane w ramach wytyczonych celów operacyjnych należą do kompetencji samorządu powiatowego i mogą być realizowane samodzielnie lub w partnerstwie. Strategia powinna jednak uwzględniać wszystkie działania, które kompleksowo przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonych celów. Dlatego też zostały opracowane propozycje rekomendowanych działań dla pozostałych instytucji i podmiotów funkcjonujących w granicach administracyjnych powiatu rzeszowskiego.

- ⊗ Rozwój systemu komunikacji i przewozów pasażerskich na obszarze powiatu
- ⊗ Informatyzacja powiatu (budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci dostępowej do Internetu na obszarach o najmniejszej jego dostępności)
- ⊗ Inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii
- ⊗ Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminach
- ⊗ Podejmowanie działań w zakresie zapewnienia właściwego stanu urządzeń melioracyjnych oraz budowa zbiorników małej retencji
- ⊗ Budowanie partnerstw ponadlokalnych w rozwiązywaniu wspólnych problemów (w tym również z zaangażowaniem organizacji pozarządowych i przedsiębiorców)
- ⊗ Integracja środowisk twórczych oraz inspirowanie powstania struktur sieciowych i klastrowych w sferze kultury
- ⊗ Rozwój przedsiębiorczości, związanej z turystyką (budowa obiektów noclegowych i gastronomicznych, a także atrakcji turystycznych)
- ⊗ Rozwój przedsiębiorczości społecznej
- ⊗ Rozwój kompetencji zawodowych i podnoszenie kwalifikacji kadr medycznych
- ⊗ Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk
- ⊗ Tworzenie grup producenckich
- ⊗ Budowa targowisk lub obiektów przeznaczonych na cele promocji i sprzedaży lokalnych produktów
- ⊗ Rozwój firm z branży przetwórstwa rolno-spożywczego wykorzystującego lokalne zasoby produkcji rolnej, rybackiej i leśnej
- ⊗ Modernizacja gospodarstw rolnych w kierunku zwiększenia ich konkurencyjności na rynku, a także podnoszenie wiedzy i kwalifikacji rolników w tym zakresie
- ⊗ Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
- ⊗ Uporządkowanie i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminach
- ⊗ Działania w zakresie zapewnienia właściwego stanu urządzeń melioracyjnych oraz budowa zbiorników małej retencji (gwarantujących bezpieczeństwo powodziowe)
- ⊗ Inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii

Lista rekomendacji nie wyczerpuje wszystkich możliwości dla każdego z podmiotów czy instytucji funkcjonujących na terenie powiatu rzeszowskiego. Wskazówki i rekomendacje stanowić mogą także propozycje zadań zgłoszone przez mieszkańców, przedsiębiorców i przedstawicieli władz gminnych, które zawarto w Raportach z badań.

Spis tabel

Tabela 1 Analiza wskaźnikowa - procesy demograficzne	6
Tabela 2 Analiza wskaźnikowa - sfera społeczna	7
Tabela 3 Analiza wskaźnikowa - sfera gospodarcza.....	9
Tabela 4 Analiza wskaźnikowa - infrastruktura techniczna	10
Tabela 5 Analiza SWOT powiatu rzeszowskiego	12
Tabela 6 Zasady i wartości Powiatu Rzeszowskiego	19
Tabela 7 Cel strategiczny I - Rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.....	21
Tabela 8 Cel strategiczny II - Ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury oraz ich racjonalne wykorzystanie	24
Tabela 9 Cel strategiczny III - Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych	26